

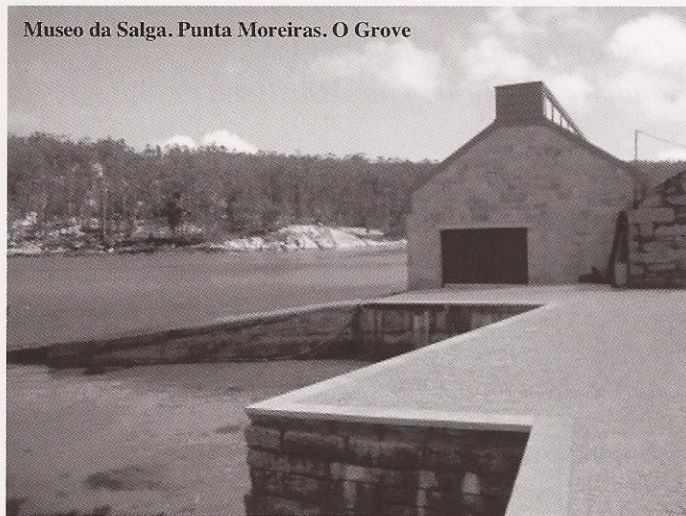
O GROVE: TRES VELEIROS

Por: Jesús Emilio Ferrer Jaureguizar

Fai uns meses, o meu amigo Tino Pardellas preguntábame se me gustaba escribir. Eu contesteille que si, pero que sería a primeira vez e que aínda non sabía se aos lectores lles gustaría. Entón comenteime que senón tería inconveniente en relatar nun pequeno artigo algunha historia relacionada con O Grove para esta revista, algo ao que non me puiden negar.

Fai aínda máis tempo o meu encarecido amigo, Peliso Escalante, pedíame que lle proporcionara unhas fotos duns cadros de buques de vela, dos cales posúo tres orixinais, ao que accedín inmediatamente, tanto pola amizade que nos une coma polo feito de que quería destacalos na súa radicación actual, o museo da salga de Punta Moreiras.

Museo da Salga. Punta Moreiras. O Grove

Efectivamente, na miña última visita ao citado museo e despois de asombrarme polo inmenso traballo desenvolvido por Peliso (por certo, que pouco llo agradeceron), atopeime gratamente sorprendido co tríptico onde se aloxan eses tres barcos. Recoñezo que os atopei un pouco orfos de información e supuxen que ao público esixente lles gustaría ver máis datos sobre eses tres veleiros, así que, imos aló.

Arredor do ano 1820 establécese no Caramiñal D. José Ferrer y Marlés, procedente de Blanes, provincia de Girona en Cataluña. Comerciante, banqueiro, fomentador e armador, ten gran visión para os negocios de exportación e importación, o que lle leva, co tempo e xunto cos seus fillos José e Ventura Ferrer Casellas, a crear a que será, probablemente, a maior navieira de Galicia no século XIX. Deste modo grazas ás investigacións do infatigable Dr. Ramiro Villoch Herrera do Caramiñal e aos datos solicitados por min en diversas fontes, pódese dicir que dita familia de navieiros posuíu, entre os anos 1820 e 1910, os seguintes veleiros:

Dúas Goletas: Sirena I e Sirena II

Dous Bergantíns - Goletas: Jacinta e Tres Hermanos

Tres Bergantíns: Rápido, Brillante e Observador

Dúas Polacras - Goleta: Estrella e **Carmen**

Cinco Polacras: **Esperanza**, Pepito, Joven Pepito, Dos Hermanos e Joven Leonor

Unha Bricbarca: Baquío

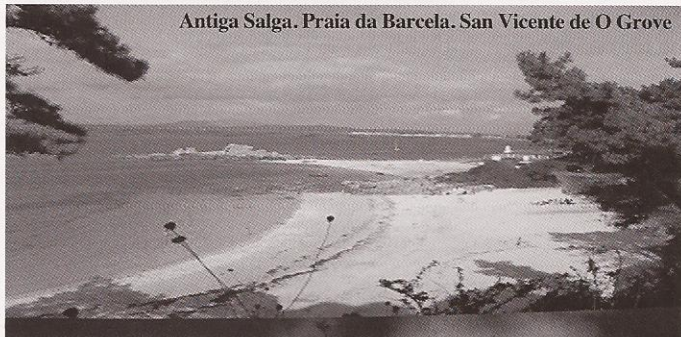
Catro Corbetas: **Rosa**, Princesa Dagmar, Asunción e Josefa Formosa

Dúas Fragatas: Marlés e Perla de Sitges (esta case corroborada)

Probablemente serán máis, pero ao non poder documentalalas, prefiro quedarme curto. A todo iso hai que engadir arredor de oitenta barcos e lanchas de menor porte.

En negriña aparecen os tres veleiros sobre os que vou falar máis adiante.

Antiga Salga. Praia da Barcela. San Vicente de O Grove

COLABORA:

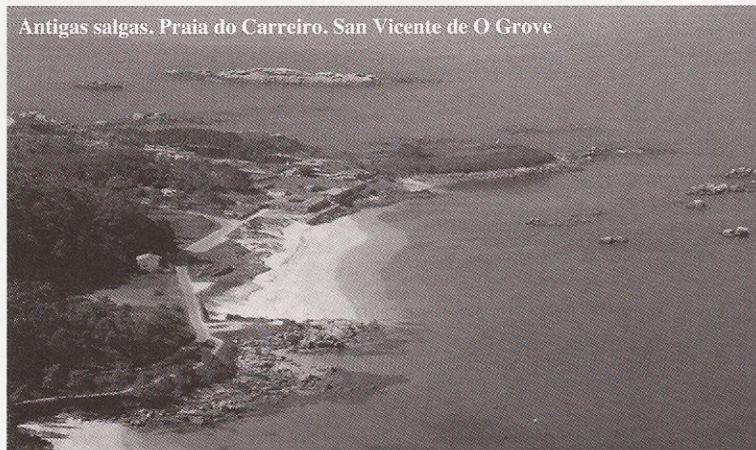

Deputación
Pontevedra

Preguntaranse vostedes que relación garda todo isto co pobo de O Grove. A contestación é moi sinxela, un dos armadores, Ventura Ferrer Casellas do Caramiñal, casa en O Grove con Ramona Bargés Lobería de Vilagarcía e celebran a voda en San Vicente.

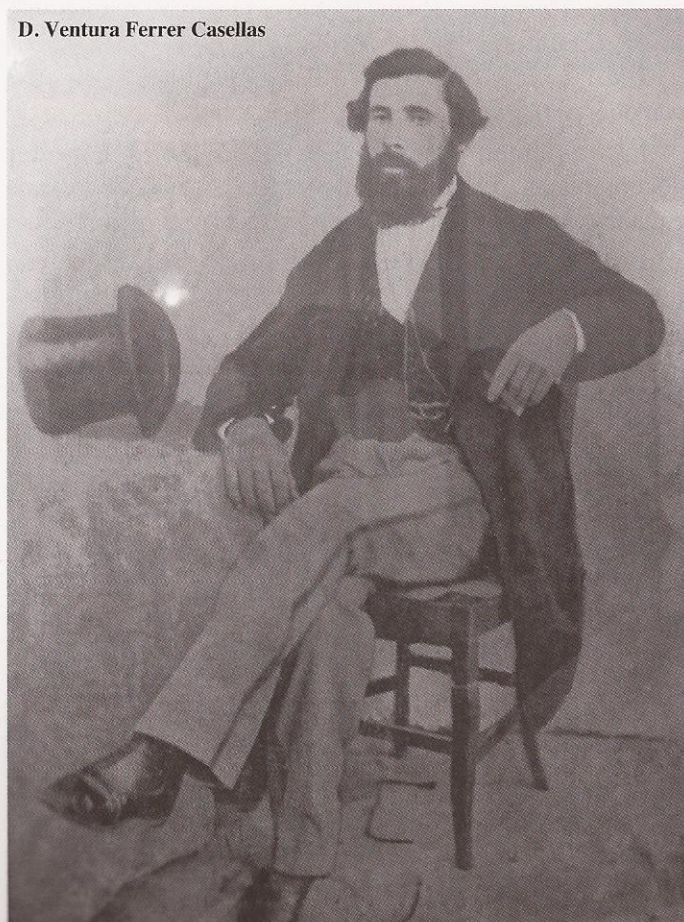
Entre os dous suman arredor de dezaseis fábricas de salga distribuídas por toda a ría de Arousa delas, alomenos

Antigas salgas. Praia do Carreiro. San Vicente de O Grove

cinco, na península de O Grove: Carreiro, Barcela, Barrosa, Meloxo e a actual zona militar de S. Vicente. Aínda que viven no Caramiñal, as súas viaxes a este lado da ría son

D. Ventura Ferrer Casellas

moi frecuentes e incluso o seu fillo maior, Ventura Ferrer Bargés, persoa de grande rectitude, instálase en O Grove sendo alcalde desta localidade. Algúns dos seus descendentes, a familia Ferrer Castro, viven aquí.

Como trazos da personalidade de D. Ventura Ferrer Casellas, apuntarei que era de carácter aventureiro, capitán de barco e amante da ópera, afección esta que o levou por cidades como Barcelona, Génova, Nápoles, La Habana e outros lugares, ata que casou. (isto último soaralle a moitos lectores e lectoras).

Despois desta pequena introdución, voules a contar algúns datos que teño sobre os tres veleiros. Empezarei polo de menos porte, por ser ademais sobre o que menos datos teño, aparte de que, o capitán, era outro dos meus bisavós, Emilio Colomer Soler, cuxa vida merecería tamén unha extensa redacción.

POLACRA - GOLETA "CARMEN"

Casa Armadora: Ferrer Marlés

Capitán: D. Emilio Colomer Soler, de Riveira.

Cadro pintado en Nápoles no 1887

Bandeira da Provincia Marítima de Vilagarcía

Esta embarcación cuxa eslora aproximada é de 25 metros e cunha manga de entre 4 e 5 metros, dedicábase ao transporte da sardiña salgada, saín, borra e congro seco ata as prazas do Mediterráneo, traendo de volta todo tipo de mercadorías.

Como curiosidade mencionarei o feito de que unha das mercadorías de retorno cara a Galicia era a casca de piñeiro que servía para encascar as redes durante os meses de invernada despois dun proceso de fervido no encascador das salgas. Parece ser que a casca do Mediterráneo era máis apreciada que a autóctona polo que merecía a pena o seu transporte e posterior venda nestas rías.

POLACRA “ESPERANZA”

Casa Armadora: Ferrer Marlés

Capitán: D. José Vidal, de Riveira

Cadro pintado en Nápoles

Bandeira da Provincia Marítima de Vilagarcía

Polacra: Embarcación de cruz de mediana tonelaxe, con dous paus sen cofas ni crucetas e cun velame semellante aos bergantíns redondos, aínda que coa vantaxe sobre estes de que, arriando as velas superiores, quedan ao socairo das inferiores, aferrándose con facilidade.

Polacra goleta: A que ten o pau maior de goleta. Fíxense na imaxe anterior e verano ao comparala con esta.

Tiña unha eslora de 76 pés, manga de 26 pés, puntal de 6 pés e unha medición de 90 toneladas. A polacra “Esperanza”, anteriormente chamada “Estrella”, foi mercada a un señor apelidado Alsina en Barcelona, pero José Ferrer y Marlés cámbialle o nome porque xa tiña unha goleta chamada así e rexistrada asemade en Lloyd.

O seu mítico capitán D. José Vidal, levouna por moitos lugares. Deles teño documentados case todos os portos do Mediterráneo e do Cantábrico, así como a lugares tan distantes como Inglaterra, Noruega e San Juan de Terranova. A estes últimos vai a levar sal e traer bacallau xa que José Ferrer y Marlés era dos primeiros importadores deste peixe cara a Galicia e Cataluña alá polos anos 1850 - 60.

Para facernos unha idea da velocidade destes buques baste comentar que nunha carta enviada polo capitán

D. José Vidal ao seu armador escribelle dicindo que sae pola mañá da enseada de Santa Uxia de Riveira cunha surada e que pola noite chegan ao porto de Xixón.

CORBETA “ROSA”

Casa Armadora: Ferrer Marlés

Capitán: D. Joaquín Lloréns, de Muros

Bandeira da Provincia Marítima de Vilagarcía

Corbeta: veleiro de tres paus, dos cales cruza o trinquete e a maior, mentres que na mesana iza unha cangrexá. É sinónimo de bricarca (ou simplemente, barca). As súas medidas son: Eslora 118 pés, manga 28 pés e puntal 15 pés.

Nos documentos do porto de Nova York aparece con 416 toneladas de medida e na referencia que temos de Barcelona con 325, isto débese aos diferentes protocolos de medición entre ambos países.

Esta embarcación dedicábase ao tráfico comercial cos países do Caribe (Cuba e Porto Rico), Estados Unidos e Reino Unido.

O día 15 de novembro de 1882 no periódico La Vanguardia e no apartado Movimiento del Puerto de Barcelona reza así:

“Embarcaciones llegadas en el día de ayer:

De Cardiff en 20 días, Corbeta Rosa, de 325 ts. , Capitán J. Lloréns, con 460 ts. De carbón a la orden”.

De feito non era o único barco desa casa armadora que transportaba carbón... pero esa é outra historia.

